

Совгіра С. В., Гончаренко Г. Є., Подзерей Р. В.,
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини

УРОЧИЩЕ «РАКОВА ЛЕВАДА» – ПЕРСПЕКТИВНА ПРИРОДООХОРОННА ТЕРИТОРІЯ ХРИСТИНІВСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Керуючись ст. 26 закону України «Про місцеве самоврядування», ст.ст. 15, 19 закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», ст.ст. 51, 53 Закону України «Про природно-заповідний фонд», а також закону України «Про загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000 – 2015 р.р», враховуючи інтереси учнів, учителів та місцевих жителів села Велика Севастянівка Христинівського району Черкаської області нами здійснено наукове обґрунтування на створення загальноботанічного заказника місцевого значення «Ракова левада», площею 17,2 га, який знаходиться на південному заході с. Велика Севастянівка. Основними факторами, що стимулювали до здійснення обґрунтування на створення даного заповідного об'єкту є знищення та порушення місць зростання рослин внаслідок розорювання та терасування схилів; випасання худоби, збирання квітів на букети; порушення екологічних умов їх зростання.

Територія села розташована в межах Українського кристалічного щита на Придніпровській височині на висоті 268 – 275 м над рівнем моря у північно – західній частині Христинівського району Черкаської області. З північного заходу досліджувана територія межує з лісовим масивом першої категорії Уманського лісгоспагу – «Велика Березина», а з південної сторони – «Мала Березина». На півночі землі села межують з ярами (площею 91,4 га), тераси яких засаджені деревами: береза, дуб, акація, ліщина, клен. Урочище «Ракова левада» представлене системою ставків (рукавом) річки Сорока.

За місцем в системі фізико-географічного районування урочище відноситься до Лісостепової зони, Дністровсько-Дніпровського лісостепового краю, Центральнопридніпровського лісостепу, геоботанічного районування – Євразійської степової області, лісостепової підобласті, Східноєвропейської лісостепової провінції дубових лісів, остепнених лук та лучних степів, Української лісостепової підпровінції, Центрального Правобережнопридніпровського геоботанічного округу грабово-дубових, дубових лісів та лучних степів.

В урочищі виділяються такі природні угруповання: у зниженнях – луки та лучні болота (осока рання (*Carex praecox*), очерет звичайний (*Phragmites australis*), конвалія звичайна (*Convallaria*

majalis), зірочник гайовий (*Stellaria nemorum*), гравілат річковий (*Geum rivale*), копитняк європейський (*Asarum europaeum*), калюжниця болотна (*Caltha palustris*), анемона жовтецева (*Anemone ranunculoides*), пшінка весняна (*Ficaria verna*), жовтець повзучий (*Ranunculus repens*), вербозілля звичайне (*Lysimachia vulgaris*). Із деревних рослин – вільха клейка (*Alnus glutinosa*), верба біла (*Salix alba*), береза бородавчаста (*Betula pendula*). На ставках – Цимбаловому, Раковому, Кам'яному зростають глечики жовті (*Nuphar lutea*), латаття біле (*Numphaea alba*), ряска мала (*Lemna minor*), кушир темно-зелений (*Ceratophyllum demersum*), в заплавах – півники борові (*Iris pineticola*).

У підвищеній частині урочище «Ракова левада» плавно переходить у лісовий масив «Мала Березина»; що представлена сосново-дубовим угрупованням, другий ярус якого займає груша звичайна (*Pyrus comunis*), алича (*Prunus divaricata Ledeb*), глід криваво-червоний (*Crataegus sanguinea*) черешня (*Cerasus avium Moenh*); чагарниковий ярус представлений бузиною червоною (*Sambucus racemosa*) та чорною (*Sambucus nigra*), айвою довгастою (*Cydonia oblonga Mill*); трав'яний ярус представлений злаками, материнкою звичайною (*Origanum vulgare*), звіробоем звичайним (*Hypericum perforatum*), анемоною лісовою (*Anemone sylvestris*), парилом звичайним (*Agrimonia eupatoria*), первоцвітом весняним (*Primula veris*), і найчисельнішою кількістю лісових суниць (*Fragaria vesca*). Найвищі ділянки урочища – це глинисті та піщані обриви на яких зростають: костриця овеча (*Festuca ovina*), нечуйвітер волохатенький (*Hieracium pilosella*), щавель горобиний (*Rumex acetosella*), агарлик-трава гірська (*Jasione montana*), чаполоч пахуча (*Hierochloe odorata*), звіробій звичайний (*Hypericum perforatum*), цмин пісковий (*Helichrysum arenarium*), шавлія лікарська (*Salvia officinales*) чисельність яких різко зменшується, замінюючись бур'янами.

В околицях села Велика Севастянівка в урочищі «Ракова левада» виявлено рідкісні і зникаючі види рослин. До Червоної книги України занесені такі види рослин: глечики жовті (*Nuphar lutea*), підсніжник білосніжний (*Galanthus nivalis*), цибуля ведмежа (*Alium ursinum*), любка дволиста (*Platanthera bifolia*), сон чорніючий (*Pulsatilla nigricans*), півники борові (*Iris pineticola*). Рослини що підлягають охороні на території Черкаської області: анемона лісова (*Anemone sylvestris*), гірчак зміїний (*Poligonum bistorta*), глечики жовті (*Nuphar lutea*), звіробій звичайний (*Hypericum perforatum*), латаття біле (*Numphaea alba*), материнка звичайна (*Origanum vulgare*), перстач прямостоячий (*Potentilla erecta*), первоцвіт весняний (*Primula veris*), під охороною Бернської конвенції – сон чорніючий (*Pulsatilla nigricans*), до Європейського Червоного списку занесено смілку південно-бузьку (*Silene hypanica*).

Отже, створення загальноботанічного заказника місцевого значення «Ракова левада» сприятиме збереженню рослин, що занесені до Червоної книги України, Європейського Червоного списку знаходяться під охороною Черкаської області та Бернської конвенції.

Література

1. Совгіра С. В. Природоохоронний потенціал ландшафтних екосистем Центрального Побужжя : монографія / Совгіра С.В., Гончаренко Г.Є., Красноштан І.В., Задорожна О.М. – К. : Наук. світ, 2012. – 200 с.